

אכילתו, כרת.

דם הטחול⁽³⁾, דם הלב של בעלי חיים דלעיל, דם ביצים של שור או איל [פירוש אחר, ביצי תרנגולת], דם חגבים, דם התמצית שמתמצה ושותת בשעת שחיטה או לאחר מכן ואינו דם הנפש — אין חייבין עליו כרת [דם הטחול והלב והביצים משום שאינם דם הנפש, וכן דם התמצית. ודם חגבים נתמעט בגמרא מהכתוב].

רבי יהודה מחייב כרת בדם התמצית.

גמרא:

תנו רבנן: נאמר "כל דם לא תאכלו". שומע אני: שאפילו דם מהלכי שתיים [אנשים]. דם ביצים, דם שרצים, דם חגבים, דם דגים — הכל נכללו בכלל האיסור?

תלמוד לומר בהמשך הכתוב "לעוף ולבהמה". ודרשינן: מה עוף ובהמה מיוחדין בכך:

שגם כאשר הן נבילה יש בהן אפשרות שלא יטמאו אלא טומאה קלה, בתורת טומאת אוכלין [כדמפרש לקמן], שהיא טומאה קלה [שאוכל טמא אינו מטמא אדם וכלים אלא רק אוכל אחר].

יש בהן אפשרות שיטמאו טומאה חמורה בתורת נבלה, שהיא טומאה חמורה [שמטמאה את האדם, ואפילו כשאינו נוגע בה אלא נושאה בלבד הרי הוא ובגדיו טמאים]⁽⁴⁾,

וכמו כן יש בהן איסור קודם שחיטה והיתר לאחר שחיטה.

והן מין בשר.

עם דם הלב ודם הטחול, וכתב הפמ"ג [פתיחה להלכות מליחה], שכנראה כן היתה גירסת הרמב"ם במשנתנו.

והלחם משנה [מאכ"א ו' ו] כתב בשם הרלב"ח, שאמנם דם הנפש ודם האברים, חלוקים הם בדינם זה מזה, מכל מקום הרי הם מצטרפין לכזית כדי לחייב מלקות.

4. התוס' מבארים, שאמנם בעוף טמא אין טומאה חמורה כלל, מכל מקום, במין עוף נאמר טומאה חמורה, דהיינו בעוף טהור. מה שאין כן בשרצים, שאין במינם כלל טומאה חמורה, וכמו שמבואר לקמן בכרייתא.

וכמו כן כתבו התוס' לבאר את המשך הכרייתא, האומרת שעוף ובהמה יש בהם איסור והיתר, והגמרא לקמן מפרשת, שהכונה היא לדין זה שאסורים קודם השחיטה ומותרים לאחריה,

3. השיטמ"ק [ד' כתב בשם הרא"ש, שאף על פי שדין זה נאמר גם כן בדם של כל האברים, מכל מקום נקט התנא דוגמאות אלו, כדי לחדש לנו, שאף על פי שיש באברים אלו ריבוי דם, והנשמה תלויה באותם האברים, מכל מקום אין בהם כרת, שאינם חשובים כדם הנפש.

והתוס' בחולין [ק' ב ד"ה כבדא] כתבו בשם רבינו תם לדקדק ממה שלא הזכיר התנא כאן את דם הכבד, שדם הכבד אינו אסור מן התורה כלל. והטעם הוא, שהרי הכבד עצמו כולו דם הוא, ומכל מקום התירתו תורה, ואם כן, גם דם שפירש ממנו, הרי הוא מותר. וכנראה שפירשו גם כן כהרא"ש הנ"ל, ומשום כך הוקשה להם, שאם כן היה צריך לשנות דם הכבד גם כן, שגם בו יש ריבוי דם, והנשמה תלויה בו. ועיין עוד בתוס' שם [קיא א ד"ה דם].

אולם הרמב"ם [מאכ"א ו' ד] מנה דם הכבד